

Д. І. ТКАЧ, О. В. ГОРБАЧЕНКО

*Дмитро Іванович Ткач, доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та журналістики, проректор Університету економіки та права «КРОК»**

ORCID: 0000-0002-6947-2036

*Олександра Володимирівна Горбаченко, аспірантка юридичного факультету Університету економіки та права «КРОК»***

ORCID: 0000-0002-8805-4024

ГЕНЕЗИС ЗОВНІШНІХ ФУНКЦІЙ УГОРСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ВІД 2004 РОКУ ДО СЬОГОДЕННЯ (ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

Постановка проблеми. Для України, яка перебуває у стані війни через повномасштабне вторгнення на її територію збройних сил РФ, питання ефективного здійснення зовнішньої функції держави є життєво необхідним. Тому вивчення досвіду іноземних держав, які пройшли подібний до ситуації з Україною шлях політичних та економічних трансформацій, є надзвичайно актуальним завданням.

Для нашого дослідження ми вибрали Угорщину, країну, яка спромоглася, незважаючи на своє соціалістичне минуле, доволі швидко інтегруватися в європейський, економічний та безпековий простір. Для того, щоб зрозуміти, що є основою угорського успіху, на нашу думку, варто проаналізувати генезис зовнішніх функцій угорської держави за період з 2004 р. до сьогодення. У цій публікації зробимо спробу дослідити саме історико-правовий аспект зовнішньої політики Угорщини від 2004 р., коли країна стала членом ЄС, до сьогодні.

При цьому до зовнішніх функціональних проявів державної політики Угорщини за цей період ми відносимо діяльність у дипломатичній, військовій сферах та місце країни на європейському просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. В українській науковій літературі генезис зовнішніх функцій угорської держави за зазначений період досліджували М. Держалюк, Д. Ткач, С. Віднянський, Є. Кіш, з-поміж яких особливо увагу звертаємо на праці перших двох авторів. Угорські вчені Bakodi Péter, Szálkai Kinga, Szenes Zoltán, Nagy Ervin, Sajó András, Kecskés László, András Bozóki, Dániel Hegedűs розглядали цю проблематику саме у період, що досліджується, особливо звертаємо увагу на останніх з названих авторів. Проте в українському науковому обігу ці роботи практично не використовувалися.

В українській науковій літературі комплексно практично не досліджувалася проблема генезису зовнішніх функцій угорської держави в період з 2004 р. до сьогодення. Особливо з позиції аналізу історико-правових аспектів. Хоча заради справедливості потрібно відмітити, що деякі питання зовнішньої політики Угорщини у цей період українські дослідники аналізували в окремих наукових доробках.

Формулювання мети статті. Метою нашого наукового дослідження є визначення генезису зовнішніх функцій угорської держави в період з 2004 р. до сьогодення з акцентом на історико-правовий аспект.

Виклад основного матеріалу наукового дослідження. Угорщина яка ще на початку 1990-х років визначила три пріоритети зовнішньої політики, а саме:

- 1) інтеграцію до європейських та євроатлантичних структур;
- 2) розвиток добрих відносин із сусідніми країнами;
- 3) захист прав угорської меншини, що проживає за кордоном¹.

На цих головних зовнішньополітичних напрямках зосереджена діяльність Угорщини і сьогодні.

У квітні 2004 р. Державні збори Угорщини прийняли закон XXX про оприлюднення Договору приєднання до ЄС між країнами ЄС та країнами-аплікатами, у тому числі Угорщиною. Цей документ містить такі частини:

– Частина I (статті 1–10): визначення термінів; відношення нових держав-членів до Шенгенської угоди та міжнародних угод, укладених ЄС з третіми країнами;

– Частина II. Адаптація Договорів (статті 11–19): порядок прийняття парламентом змін у внутрішніх законах, які потрібно гармонізувати відповідно до законодавства ЄС;

- Частина III. Постійні положення (статті 20–23): передбачає адаптацію законодавства Союзу, зазначеного у додатках до Закону;
- Частина IV. Перехідні положення (статті 24–42): посиляючись на додатки, передбачає можливість тимчасового відступу від *acquis communautaire*, передбачає низку бюджетних питань, містить загальні превентивні пункти та встановлює перехідні положення у деяких вузьких сферах;
- Частина V. Положення про впровадження (статті 43–62): передбачає певні організаційні питання державних інституцій, застосування законодавства, прийнятого парламентами та містить заключні положення;
- Додатки. До документа є 18 додатків, з яких Додаток X містить положення, що передбачають тимчасові преференції для Угорщини².

Першого травня 2004 р. у Дубліні відбулася урочиста церемонія прийняття нових держав-членів до ЄС, участь у якій взяла також делегація Угорщини. У червні-липні 2004 р. Угорщина взяла участь у виборах до Європейського Парламенту як повноправний член Євросоюзу³.

З приєднанням до євроспільноти в угорській правовій системі з'явилася нова, розгалужена система норм, яку потрібно було імплементувати. Це означало, що потрібно було визначити місце системи норм ЄС в угорській правовій системі та встановити їх взаємозв'язок з іншими чинними нормами. У першу чергу цю проблему повинні були вирішити Конституційний і Верховний суди. Доволі потужну роботу щодо законотворчої діяльності, пов'язаної із подальшим входженням країни у європейське правове середовище, здійснювали і здійснюють Державні збори країни. Це можна відстежити, проаналізувавши діаграму (рис.).

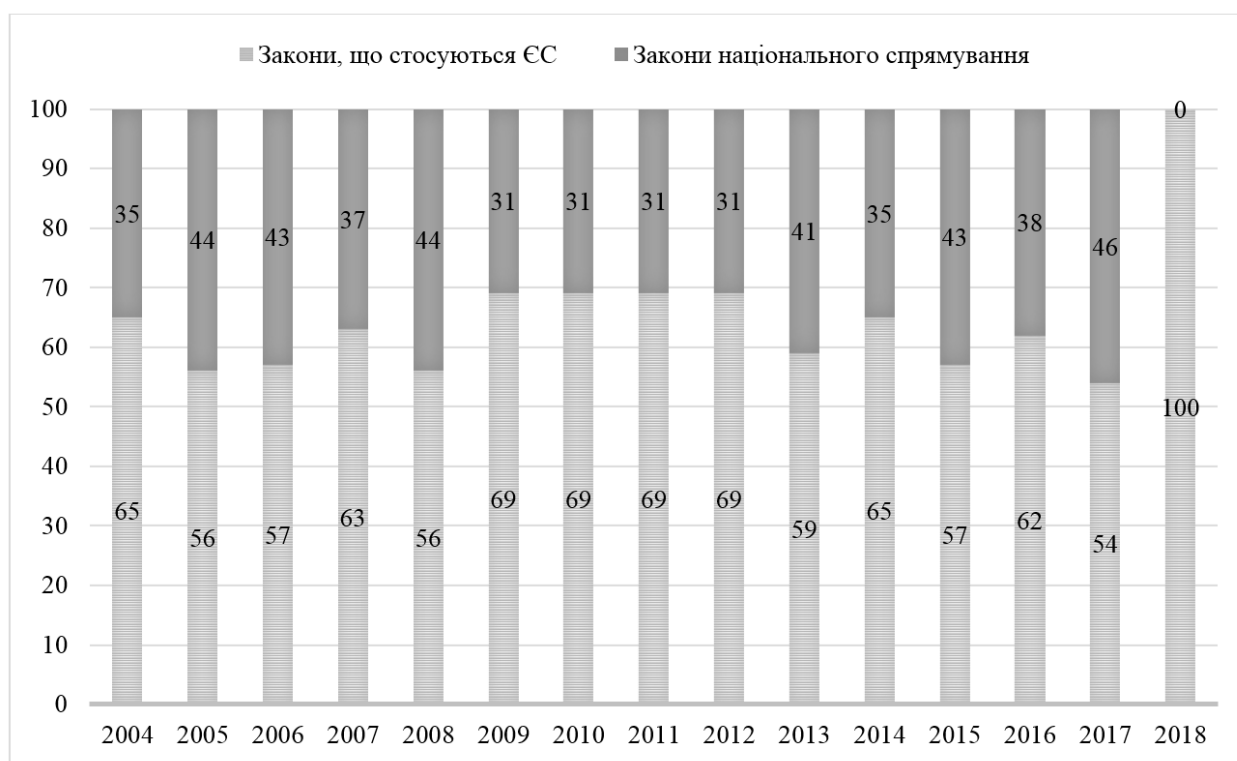

Рис. Закони, ухвалені Державними зборами Угорщини (Az Európai Unió joga a gyakorlatban Blutman, László Publication date 2014 Szerzői jog © 2014 HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft.)

1 січня 2012 р. набрав чинності Основний закон Угорщини, у якому була акумульована вся законотворча діяльність Державних зборів пострадянського періоду, а також положення про міжнародну діяльність Угорщини як члена ЄС та НАТО. А саме, Угорщина визнає загальновизнані норми міжнародного права, сприяє розвитку демократії і свободи, досягненню високих стандартів життя та формуванню єдності європейського континенту. Як член ЄС Угорщина здійснює діяльність на основі положень Основного закону країни та установчих договорів з ЄС, забезпечує проведення внутрішньої та зовнішньої політики шляхом гармонійного поєднання положень національного законодавства з міжнародними документами, прийнятими в ЄС⁴.

Відповідно до ст. Е Основних положень, п. 2 Основного закону: «Угорщина, з метою участі на підставі міжнародного договору, в Європейському Союзі в якості держави-члена та задля можливості необхідною мірою користуватися правами і виконувати обов'язки, що випливають із статутних договорів, може здійснювати свої окремі повноваження, наділені Конституцією країни, спільно з іншими державами-членами посередництвом інституцій Європейського Союзу». Право Європейського Союзу є обов'язковим для виконання в Угорщині (Основні положення, ст. Е, п. 3). Згідно із ст. Е п. 2 міжнародні угоди вступають у силу в Угорщині після їх схвалення конституційною більшістю Державних зборів Угорщини (Основні положення, ст. Е, п. 4). З країнами – не членами ЄС діяльність Угорщини узгоджується з інституціями ЄС⁵.

У ст. G, пункти 2, 3 зафіксовано, що з метою реалізації зобов'язань міжнародного права Угорщина забезпечує гармонізацію міжнародного права та угорського права. Так, у ст. П, п. 2 визначено такий порядок набуття чинності норм міжнародного права у національному законодавстві: «Угорщина, з метою виконання її обов'язків, взятих нею відповідно до норм міжнародного права, забезпечує узгодження міжнародного та національного права»; і далі у п. 3: «Угорщина поважає загальноприйняті норми міжнародного права. Інші джерела міжнародного права стануть частиною угорської правової системи після їх обнародування у відповідному законі».

Гнучко узгоджується національне і міжнародне право щодо порядку використання збройних сил Угорщини як держави – члена НАТО. У ст. 45, п. 1 Основного закону зазначається, що основним завданням угорської армії є збройний захист незалежності Угорщини, її територіальної цілісності та недоторканності кордонів, забезпечення виконання спільних завдань, які випливають з міжнародного договору щодо захисту і підтримки миру, а також здійснення гуманітарної місії відповідно до положень міжнародного права.

Згідно з цими конституційними положеннями 22 лютого 2012 р. набула чинності нова Стратегія національної безпеки Угорщини, що визначає основні цілі, зобов'язання та обстоювання її національних інтересів як члена НАТО і ЄС. Стратегічним інтересом Угорщини проголошено збереження тісного союзу між США та Європою, сприяння конструктивному розвитку і зміцненню стратегічного партнерства між ЄС і США; активна участь у плануванні та реалізації спільних антикризових заходів, що здійснюються між ЄС і США; проведення послідовної політики з метою забезпечення підвищеної уваги з боку НАТО і ЄС до Центрально-Східної та Південної Європи, що сприятиме зміцненню власної національної безпеки та розвитку добросусідських відносин у регіоні⁶.

Найбільш точно відносини Угорщини з Європейським Союзом охарактеризували угорські політологи Андраш Бозокі і Даниель Хегедуш у своїй статті, опублікованій у 2018 р. у березневому випуску журналу «Democratization». Вони дійшли висновку, що ЄС виконує три функції: 1) системного утримувача, 2) прихильника чинного режиму і 3) легітимізатора режиму. Ці функції характерні не тільки щодо Угорщини, вони стосуються будь-яких країн, що відповідають таким вимогам: 1) мають гібридний режим, або те, що автори назвали «проблемною демократією», 2) у відносинах з ЄС є «одержувачами» (тобто з бюджету ЄС вони отримують більше, ніж у нього вносять). У цьому ряду Угорщина виділяється за двома показниками: за останнє десятиліття вона отримала від ЄС найбільшу фінансову допомогу в перерахунку на душу населення і зробила більше за інших у сенсі зниження рівня демократії, верховенства закону і механізму «стримувань і противаг», причому зробила це набагато більше декларативно, ніж будь-яка інша країна – член ЄС⁷.

Уряд Угорщини вміло маніпулює всередині ЄС, що дає змогу угорцям уникати жорстких наслідків з боку Брюсселя, які виникають з несумісності її політичного курсу та вимог ЄС, передусім пов'язаних з прихильністю ключовим цінностям і принципам Спільноти. Йдеться насамперед про систему політичних умовностей Європейської Комісії (далі – ЄК) та Європейської Ради (далі – ЄР) і умовами, що містяться в рішеннях Європейського суду з прав людини. Угорщина вельми успішно реалізовує свої інтереси в рамках ЄК та ЄР, розуміючи, що їх рішення можуть привести до серйозних політичних наслідків. Щодо Євросуду, то його рішення переважно залишаються справою вузького кола професіоналів без особливих наслідків.

Навіть ті держави – члени ЄС, які гостро критикують уряд Орбана, особливо в частині суттєвого обмеження демократії, визнають, що зовнішня політика країни багато в чому забезпечила дотримання інтересів країни всередині Спільноти. Це зумовлене низкою чинників.

1. Угорщина як член ЄС має право голосу і її згода необхідна для прийняття кожного рішення, ухваленого консенсусом, включаючи схвалення багаторічних фінансових документів. Це робить позицію Угорщини такою ж потужною, як і позицію будь-якої іншої держави – члена ЄС.

2. Законодавство ЄС не передбачає виключення держави-члена із Спільноти проти її волі, що також гарантує Угорщині сильні позиції.

3. Водночас державу – члена ЄС можуть тимчасово лишити права голосу (включаючи право голосу в Європейській Раді). Але це рішення потрібно прийняти за згоди всіх інших членів ЄС. Тому Угорщина скооперувалася із Польщею, і вони надають підтримку одна одній у спробах чинити на них тиск з боку Брюсселя.

4. Політика Угорщини щодо ЄС прагматична й утилітарна, угорці готові робити внесок у багаторічні фінансові структури, але у відповідь вимагають отримати відповідну частку фінансування з боку ЄС.

5. Дії Угорщини в ЄС часто йдуть у розріз з чіткими правилами Спільноти, які склалися упродовж десятиліть існування цієї організації. Складається враження, що угорський уряд перевіряє ці правила на міцність і без жодної поваги ставиться до рекомендацій, які не підтверджені рішенням Євросуду.

Єдине чого боїться уряд Угорщини – це втратити фінансову підтримку ЄС, від якої залежать добробут країни та стабільність нинішнього режиму. У той же час Угорщина часто порушує правила надання фінансової допомоги з боку ЄС, на що не раз звертали увагу у Європейському бюро по боротьбі з шахрайством.

Після 2004 р. Угорщина бере активну участь у НАТО, лише нагадаємо, що повноправним членом Альянсу Угорщина стала у 1999 р. За роки членства Державні збори країни створили потужну нормативно-правову базу для забезпечення участі країни в Альянсі. На особливу увагу заслуговує Закон CLI 2016 р. про оприлюднення Угоди між Урядом Угорщини та Головнокомандувачем Командування Об'єднаних сил НАТО з питань забезпечення національної підтримки операцій, навчань та подібної військової діяльності Альянсу.

Цей документ складається із десяти розділів. У першому розділі надається тлумачення термінів, які використовуються у цьому документі; у другому – мета цієї Угоди; у третьому – сфера застосування та

загальні положення; у четвертому – обов'язки сторін, а саме приймаючої країни, командувача НАТО, країни, що відправляє контингент в Угорщину; у п'ятому – фінансове забезпечення; у шостому – юридичну діяльність, яку здійснює стратегічне командування; у сьомому – визначаються заходи з охорони сил НАТО; у восьмому – визначаються заходи безпеки інформації; у дев'ятому – говориться про те, коли ця Угода набирає чинності і за яких умов вона припиняє дію.

У цілому цей Закон забезпечив ефективну участь Угорщини у реалізації програм Альянсу.

У серпні 2003 р. Угорщина на підставі рішення Державних зборів приєдналася до міжнародної коаліції стабілізації ситуації в Іраку. У цю країну було направлено транспортний батальйон у кількості 300 військовослужбовців, який служив до 31 грудня 2004 р. Після закінчення мандата Урядом Угорщини було прийняте рішення про участь угорців у навчальній місії НАТО в Іраку, яка діяла до 30 вересня 2006 р.

Угорщина була активним учасником міжнародних зусиль в Афганістані з 2003 р. З початку жовтня 2006 р. вона взяла на себе керівництво Групою реконструкції провінції Баглан (PRT), у діяльності якої беруть участь чорногорські, хорватські та албанські солдати. У цій групі служило 240 військовослужбовців, які, окрім виконання військових завдань, допомагали покращити умови життя населення насамперед завдяки інфраструктурному розвитку в рамках СІМІС (Цивільно-військового співробітництва).

У період 2008–2010 рр. Угорщина витратила більше мільярда форинтів на реалізації проектів розвитку в Афганістані. Цю роботу здійснювали міністерства та неурядові організації (Угорська екуменічна організація допомоги, Баптистська благодійна служба, Фонд демократичної трансформації). Угорщина з 2004 р. приєдналася до місії НАТО ISAF в Афганістані, а з її завершенням у 2014 р. – до місії RSM, яка також проходить у країні Центральної Азії.

Постійна стабілізація сусіднього регіону Західних Балкан становить ключовий інтерес для угорської зовнішньої політики. Тривале й обнадійливе врегулювання та розвиток ситуації в регіоні можна досягти шляхом його євроатлантичної інтеграції. Тому Угорщина послідовно підтримує прагнення до членства в НАТО всіх країн Західних Балкан⁸.

У рамках програми «Стратегічні можливості авіап перевезень» (SAC) 12 держав – членів НАТО, а також Швеція та Фінляндія придбали три американські стратегічні транспортні літаки Boeing C-17 і працюють у рамках консорціуму НАТО. Угорщина приєдналася до програми в листопаді 2006 р. Країна надала свій аеропорт у м. Пап для постійної бази SAC, відповідно і реєстрація цих літаків також проходила в Угорщині.

Проявляючи солідарність з партнерами по НАТО, Угорщина останнім часом узяла участь у понад 20 міжнародних військових навчаннях країн – членів Альянсу, значна частина яких була спрямована на підготовку Європи до відбиття можливої загрози з боку РФ.

Як відомо, США вимагають від інших країн НАТО, щоб вони направляли на військові потреби не менше 2 % річного обсягу їх ВВП. В Угорщині цей показник 2021 р. становив 1,7 %. Програма «Зріні 2026» передбачає доведення цього нормативу до 2 % до 2024 р., що прихильно прийнято керівництвом НАТО. Щоправда, новий міністр оборони Угорщини Т. Бенке вважає, що найголовніше – це не скільки відсотків від ВВП країна витрачає на оборону, а чи може вона забезпечити, щоб національна армія була здатною гарантувати безпеку Угорщини та угорського народу.

Що стосується наступного ключового напрямку зовнішньої політики Угорщини, а саме – розвитку добрих відносин із сусідніми країнами, то тут у неї найбільші проблеми виникли з Україною. Гостра реакція уряду Орбана на прийняття в Україні законів «Про освіту» та «Про забезпечення функціонування української мови як державної», а потім і дії угорців у блокуванні вступу України в НАТО, ЄС, відмова від транспортування російського газу українськими газогонами значно погіршили відносини між державами. Ця ж сама політика призвела до серйозних проблем і в реалізації третього зовнішньополітичного напрямку Угорщини, а саме захисту прав угорської меншини, що проживає за кордоном.

Звичайно, ускладнення зовнішньополітичних завдань угорської держави потребувало подальшого удосконалення законодавства та нормативно-правової бази у цій царині. Тому 2016 р. Державні збори прийняли Закон LXXIII про закордонні представництва та довготривалі закордонні відрядження. У преамбулі цього документа говориться про те, що основним завданням зовнішньої політики Угорщини є створення сприятливих зовнішніх умов для соціального та економічного розвитку Угорщини. Угорські дипломатичні представництва та угорська дипломатія відіграють значну роль у представленні національних інтересів за кордоном, у формуванні сприятливого іміджу Угорщини, у презентації угорських позицій та сприянні розвитку економіки Угорщини із зовнішніх джерел. У зв'язку з цим Державні збори, прийняттям цього документа, підвищать ефективність, гнучкість і швидкість реагування на зовнішні виклики, надалі зміцнять економічне, соціальне та політичне співробітництво між Угорщиною та іншими державами, створять умови для ефективного представлення національних інтересів країни в Європейському Союзі.

Цей закон складається із 21 розділу і 64 параграфів. У першому розділі визначаються загальні положення, а саме: сфера застосування, визначення термінів. У другому йдеться про довгострокове закордонне представництво, а саме: правовий статус, персонал і керівництво закордонного представництва, функціональні обов'язки та відповідальність члена закордонного представництва, підбір і підготовка кадрів, які будуть відряджені закордон, присвоєння рангів та їх використання, започаткування та припинення постійної служби закордоном, оплата праці, спеціальні правила працевлаштування, безпеки та інші правила, що стосуються роботи місії закордоном, спеціальні положення для кадрових дипломатів. У третьому розділі визначаються умови діяльності представництва Угорщини в ЄС, а саме: правовий статус, управління та функціонування

угорської місії при ЄС, обов'язки керівника закордонного представництва та порядок його заміни, підбір і підготовка аплікантів, які будуть відряджені на роботу в Брюссель та присвоєння їм дипломатичних рангів, початок і закінчення закордонного відрядження в рамках євроспільноти, оплата праці, норми трудового законодавства. Четвертий розділ присвячений співпраці між дипломатичними, консульськими та торговими місіями. П'ятий розділ регулює доступ до публічної інформації. Шостий визначає умови функціонування програми стипендій запрошеного викладача.

У вересні 2016 р. була прийнята постанова уряду 366/2016 (XI. 29) щодо зовнішньоекономічних і зовнішньополітичних завдань стратегічних досліджень та аналітичних завдань. У цьому документі визначено, що при Міністерстві закордонних справ і зовнішньої торгівлі створюється підрозділ громадського фонду «Центр демократії» під назвою Інститут закордонних справ та зовнішньої економіки. Він є науково-дослідним інститутом та аналітичним центром і здійснює активну дослідницьку діяльність, що охоплює пріоритети зовнішньої політики Угорщини. Його головним завданням є формування угорського професійного суспільного життя, пов'язаного із зовнішньою політикою та зовнішньою економікою та інформування про цю діяльність широкої громадськості.

Таким чином, Угорщина – країна, у якій панівною є право-консервативна ідеологія, замішана на угорському націоналізмі, стала членом міжнародної регіональної організації з пріоритетом ліберальних цінностей, передусім заснованих на захисті прав людини. Цим самим була закладена міна уповільненої дії, яка рано чи пізно мала вибухнути і тим самим створити проблеми як для Будапешта, так і для Брюсселя.

Висновки. У статті визначено, що у досліджуваній період Угорщина забезпечила входження країни в Європейський Союз, що стало запорукою незалежності, сталого розвитку та захисту власних територій.

Серед найбільш визначних керманів угорської держави, які зробили значний внесок у формування та здійснення зовнішньої політики країни з 2004 р. дотепер, варто назвати Ласло Ковача, Ференца Шомоді, Кінгі Генц, Петера Балажі, Яноша Мартоні, Тібора Наврачича, Дюлу Хорна, Віктора Орбана.

Щодо засадничих правових документів, які суттєво вплинули на зовнішню політику, то тут потрібно відмітити такі: Закон XXX 2004 р. про оприлюднення Договору між країнами Європейського Союзу та Угорщиною про приєднання до ЄС; Основний закон Угорщини 2011 р.; нова Стратегія національної безпеки Угорщини, прийнята 22 лютого 2012 р.; Закон LXXIII 2016 р. про закордонні представництва та довготривалі закордонні відрядження; Закон CLI 2016 р. про оприлюднення Угоди між Урядом Угорщини та Головнокомандувачем Командування Об'єднаних сил НАТО з питань забезпечення національної підтримки операцій, навчань та подібної військової діяльності Альянсу; Постанова уряду 366/2016 (XI.29) щодо стратегічних дослідницьких та аналітичних завдань у зовнішньоекономічній сфері та у закордонних справах.

¹ Ткач Д. І. Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій: монографія / Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАН України. Київ: МАУП, 2004. 480 с. С. 376.

² 2004. évi XXX. Törvény. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400030.tv> (дата звернення 12.10.2021).

³ Ткач Д. І. Угорський шлях до євроінтеграції. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/statti/tkach_0009.pdf (дата звернення 12.10.2021).

⁴ Держалюк М. С. Особливості конституційного реформування в сучасній Угорщині. *Міжнародний правопорядок: сучасні проблеми та їх вирішення*: зб. матеріалів конференції до 125-річчя від дня народження В. М. Корецького (19 лютого 2015 р.) / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Львів, СПОЛОН, 2015. С. 289–297.

⁵ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25). URL: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV (дата звернення 09.10.2021).

⁶ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról / Jogszabálykereső Szolgáltatja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó. URL: http://jogszabalykereso.mhk.hu/cgibin/njt_doc.cgi?docid=146732.590017 (accessed 10.10.2021).

⁷ András Bozóki, Dániel Hegedűs. An externally constrained hybrid regime: Hungary in the European Union. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13510347.2018.1455664> (дата звернення 10.10.2021).

⁸ 1000 milliard forint fole ugrik jovore a magyar honvedelmi koltsegvetes. URL: <https://www.portfolio.hu/global/20210510/1000-milliard-forint-fole-ugrik-jovore-a-magyar-honvedelmi-koltsegvetes-482458> (дата звернення 10.10.2021).

Резюме

Ткач Д. І., Горбаченко О. В. Генезис зовнішніх функцій угорської держави від 2004 року до сьогодення (історико-правовий аспект).

У статті досліджено питання генезису зовнішніх функцій угорської держави від 2004 р. дотепер, при цьому наголос робиться саме на історико-правовому аспекті. Особливу увагу приділено зовнішній політиці Угорщини у період після вступу країни в ЄС і до нинішніх часів. Показані основні напрями зовнішнього курсу Угорщини, які є незмінними протягом тривалого часу. Узагальнено кроки Державних зборів Угорщини щодо імплементації розгалуженої системи правових норм і гармонізації національного та міжнародного права всередині держави задля виконання міжнародних зобов'язань. Особливої уваги заслуговує нова Стратегія національної безпеки Угорщини, що визначає основні цілі, зобов'язання та обстоювання її національних інтересів як члена НАТО і ЄС. Проаналізовані також причини погіршення відносин Угорщини з Україною.

Ключові слова: Угорщина, генезис зовнішніх функцій угорської держави, період з 2014 р. до сьогодення, історико-правові аспекти, визначні кермані угорської держави, засадничі правові документи Угорщини.

Summary

Dmutro Tkach, Oleksandra Horbachenko. Genesis of external functions of the hungarian state from 2004 to nowadays (historical and legal aspect).

This scientific article examines the question of the genesis of the external functions of the Hungarian state from 2004 to the nowadays, with an emphasis on the historical and legal aspect. Particular attention is paid to Hungary's foreign policy in the period after the country's accession to the EU and to the present day. Hungary went through a thorny way, was a dependent state without the right to vote, was split. Of course, Hungary, like Ukraine or any other country, has its weaknesses. At the same time, the main directions of the foreign exchange rate of the Republic of Hungary, which have been unchanged for a long time, are shown. The above-mentioned Treaty of Accession of Hungary to the EU and its structure. An integral part of this research is the steps taken by the Hungarian National Assembly to implement an extensive system of legal norms and harmonize national and international law within the country in order to fulfill international obligations. Active activity of Hungary in the Alliance, especially after 2004 – accession day of the state to the EU and a colossal work on creation of a strong regulatory for its participation were mentioned. Particular attention is paid to Hungary's new National Security Strategy, which sets out the main goals, commitments and advocacy of its national interests as a member of NATO and the EU. The deteriorating relations between Hungary and Ukraine as a neighboring state are also mentioned, their reasons and positional responses from Hungary. Factors that ensure the interests of the country in the European Community also were mentioned. It is also shown that this was a very difficult stage in the development of Hungarian society. The actions in this area of the most prominent leaders of the Hungarian state from Dyula Horn to Victor Orban were analyzed.

Key words: Hungary, genesis of external functions of the Hungarian state, period from 2004 to the nowadays, historical and legal aspects, known leaders of the Hungarian state, basic legal documents of Hungary.

DOI: 10.36695/2219-5521.2-4.2022.33

УДК 341.241:341.232

І. Ю. ДІП

*Ігор Юрійович Діп, кандидат юридичних наук, доцент, докторант ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Надзвичайний і Повноважний Посол України, заслужений юрист України**

ORCID: 0000-0001-9829-4294

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Постановка проблеми. Європейський Союз має особливий правовий порядок, який відрізняється від традиційного міжнародного правопорядку та внутрішнього правопорядку інших держав. Цей правовий порядок є результатом інтеграційного процесу, який охоплює розвиток правових приписів, судову практику та юриспруденцію Європейського Союзу.

Основою правового порядку Європейського Союзу є загальні принципи, закони та регуляції, які встановлені його інституціями. Важливим елементом є принцип прямої дії та примусової дії права ЄС на національному рівні. Це означає, що рішення та нормативні акти Європейського Союзу юридично обов'язкові для всіх його членів і мають пріоритет перед національним законодавством у визначених сферах компетенції.

Узгодження вітчизняного законодавства з правом Європейського Союзу є необхідною умовою для інтеграції України до ЄС та інших європейських структур. Цей процес потребує повномасштабного реформування правової системи України на основі принципів і стандартів, що були прийняті на європейському рівні.

Зокрема, це означає, що Україна повинна узгодити своє законодавство з правовими актами ЄС, включаючи директиви, регламенти та інші нормативні акти, які регулюють різні галузі, такі як торгівля, економіка, права людини, екологія тощо. Цей процес зумовлює необхідність прийняття нових законів, а також внесення змін до чинного законодавства.

Узгодження національного законодавства з європейськими стандартами також диктує необхідність розробки і запровадження нових інституцій, процедур і механізмів, які забезпечують ефективне застосування та виконання європейського права на національному рівні. Це може включати створення спеціалізованих судових органів, агентств та інших установ, які відповідатимуть за захист прав та інтереси громадян у контексті європейського правового простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові доробки, пов'язані з вивченням євроінтеграційного шляху розвитку України репрезентовано передусім у наукових працях І. Артємова, Є. Кіш, А. Костенко, А. Баровської, Н. Гнидюк, С. Василенко, А. Миколука та інших і є значним внеском у наукове дослідження цієї проблематики. У їх наукових працях аналізуються різні аспекти євроінтеграції: політичні, економічні,

© І. Ю. Діп, 2022

* *Ihor Dir, PhD (Law), Associate Professor, doctorate student of Uzhhorod National University, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine*